

Dogan Güres hil da, Turkiako kurduen zanpatzailea

88 urterekin hil da Ankaran Dogan Güres jenerala. Berekin eramanez 1990eko hamarkadan PKKren kontrako borrokaren aitzakiatan militar turkiarrek –OTANen egituren barruan– Kurdistanen burutu zuten gerra gupidagabearen sekretu handiak. Kurduen kontra kontrainsurgentziako gerra nola antolatu ikasten Espainian ere ibilia zen.

| PELLO ZUBIRIA KAMINO |

GOGORREN ARTEAN GOGORRENA, bortitzena, ausartena izan omen zen Dogan Güres jenerala Kurdistanen Langileen Alderdiaren (PKK) kontrako borrokan. Hala azaldu du Ricardo Ginés kazetariak Bartzelonako *La Vanguardia* eskaini dion hil-kronikan. “*Enemigo número uno del PKK*” ipini dio egunkariak titulua albisteari, mamiak erakusten duen pertsonalitatearen soslaia lausotuz, baina zuzenago ipini zezakeen Turkiak 1990eko hamarkadan Kurdistanen burutako sarraskiaren ardura-dun nagusietakoa izan zela.

“1994a arte -idatzi du Ginésekin Turkiaren batasunarentzako mehatxutzat zeukanaren kontra antolatutako gerrak eragin zituen milaka hildako, milaka desagertu, hiru milioi inguru kurduren ihesa eta 3.000tik gora herri eta herrixkaren suntsiketa. Ankarako Estatu Gorenetik Güresek edukitako aginteak ez du pareterik izan krudeltasunean Turkiaren historia modernoan. Güresek bere herentzia berunezko hizkitan izkiriaturik utzi du”.

Ingeleseko Wikipediak, iturriak ongi dokumentatuta dauzkan “*Turkey-PKK conflict*” sarreraren, zehazten ditu gerrak eragindako biktimak. Giza eskubideen aldeko erakundeek diote, suntsitutako herriez eta ihesi bidalitako milioika jendeaz gain, 1984 eta 2008 artean bortizkeriaz

hil direla 5.000 turkiar eta 35.000 kurdu, hauen artean 18.000 zibil. Beste 17.000 gehiago desagertuta daude eta 119.000 herritar kurdu atxilotu dituzte urte horietan Turkiako agintariek.

Tarte horretan, 1993an, hasieran marxista-leninista zen PKK-k bere argudioak aldatu zituen eta adierazi bere asmoa ez zela Turkia zatitzea, Abdullah Öcalan liderrak argituz autonomia zabal bat negoziatu nahi zuela. Honek ez zituen aldatu, ordea, militar turkiarren planak.

Öcalanek proposatutako aldaketa eta negoziaketaren aurrean, hil berri den Güres jeneralak esan zuen: “Turkian arrisku separatista dago. Öcalanek esandakoak engainatzeko erabilitako hitz koiunturalak baino ez dira. Gainera, Turkia zatitzea nahi dute AEBek. Eta Europar Batasunak ere Turkia ahulagoa nahi du. Eta laguntzen al digu OTANek? Batere ez”.

Güres ziur zegoen denek gakotu nahi ziotela zintzurra Turkiari, Siriak eta Irakek PKKri lagunduz, Iran ere kontra.... eta OTANek ez ziola nahikoa laguntzen Turkiari. Hitz egiteko modu bat besterik ez zen, zeren eta gero OTANeko gobernuak eskuratu zituzten militar turkiarrei Kurdistaneko ofentsiba handia burutzeko armak, oso

Turkiako Gobernuak zabalduetako argazkian, armadako soldaduek daramate Dogan Güres jeneralaren hilotza urriaren 15ean Ankarako karriketan barrena. Azken agurra egiten dauzka aurrean herrialdeko agintari nagusiak, militarrek bezala zibilak, denen buru dela Recep Tayyip Erdogan lehendakaria. Güres jenerala ageri den argazki txikia CNNk hedatua da. Istanbulen *Daily Sabah* guneak gizon honen lanaz idatzi duenez, Güresen bultzadaz Turkiako armada berezitu zen terrorismoaren kontrako borrokan, aldi berean pisu handiegia hartuz herrialdearen ekonomian eta bizi sozial osoan. Giza eskubideen urraketez egin zaizkion kritikez gain, PKKren kontrako ofentsibak alderdi hau ahuldu bai baina aldi berean suntsitu zuen kurduak Turkiako estatuarekiko eduki zezaketen konfiantza eta militarrek kriminalitatearekin antolatutako elkarlanak kutsatu zituen luzarako Turkiako aginte guztiak.

merke gainera, Güresek aitortu zuenez beranduago. Hala, Holandak eman zizkien ibilgailu blindatuak, AEBek helikopteroak, baita M-60 eta Leopard tankeak ere...

Gero Güresek berak *low intensity warfare* (intentsitate ahuleko gerra, kontrainsurgentzia edo gerra berezia) ikasteko bisitatu zituen horretan berezituta AEBek dauzkaten egitura militarrek, eta baita Espainia ere. Hori baitzen 1990 aurretik, ez da zaila jakiten zein jeneral espainiarrekin hitz egingo zuen borroka antiterrorista antolatzeko mekanikaz.

Gerra zikina azpi-kontratatu

Kurdistanek 1990eko hamarkada hasieran nozitu zuten berunezko aroaren zertzelada adierazgarriak eskaintzen ditu Jean-Louis Briquetek “*Milieux criminels et pouvoir politique: les ressorts illicites de l'état*” (Kriminalitate antolatua eta aginte politikoa: estatuaren tresna ez-legezkoak) liburuan. “*Les bandes ‘en uniforme’ en Turquie*” atalean kontatzen du nolaz 1991tik aurrera militar turkiarrek PKKren kontrako operazio asko *azpi-kontratatu* [jatorrizko frantsesean *sous-traitance*] egin zituzten kriminalitateari lotutako taldeei.

Tansu Ciller lehen ministroak PKKren kontrako gerra azkar

bukatzeko presa zeukanez, Güres jeneralaren eta honen lerro gogorra bermatzen zuten militarren esku utzi zuen kontraintsurgentziatzko borroka.

Militarrekin, alde batetik talde paramilitar ultra-eskuindarren lana sustatu zuten. Bestetik, kurduen arteko zenbait tribu hautatutako PKKren kontra herritarren miliziak antolatzea babestu. Hamarkada bukaerarako 100.000tik gora kide armatu omen zeuzkaten milizia antiterroristok, Ankarako armadak eskupean pagatuak.

Herrietako zaindariak (*korucu*) deitu milizion antzekoak sarritan erabili dituzte kolonialistek beren gerretan. Gerra bereziaren teoriko nagusietakoa izan den Frank Kitso-

nek aipatzen ditu Kenyan britainiarrek erabilitakoak, Frantziak Indotxinan eta gero Aljerian antolatutako talde paramilitar natiboak, eta abar luzea. Beranduago, Peruko Gobernuak usu erabili zituen horrelako miliziak Sendero Luminosori aurre egiteko. Kurdistango *korucu*ak, aldiz, ezezagunagoak ziren gure artean.

PKKren kontra borroka zikina egiten zuten paramilitarren arteko buruetako bat, Sedat Bucak, aberastu zen trukean obra publikoetan Ankarako agintariekin eman zizkionten laguntzei esker. Konplizitate hauek argitara atera ziren Susurluk herrian gertatutako istripuari esker.

1996ko azaroaren 3an gertatutako auto istripu batekin egin zuen

famatu Susurluk. Ondorengo epaiketan mahairatuko zen planifikatutako hilketak izan zela. Auto barruan talde bitxia zihoan: Abdullah Catli ultra-eskuindarra poliziak hilketak eta droga trafikoa egiten zela; honen neska laguna Gonca Us, edertasun lehiaketatik ezaguna; eta Huseyin Kocadag Istanbulen polizia-buru izana. Kotxeko lau garren eskifaia bizirik atera zen: Sedat Bucak enpresaburu eta parlamentari kurdu kolaborazionista. Laurak zetozen inguruko hotel batean Mehmet Agar barne ministroarekin bilera egiten. Hau salbata zen beste mafioso batekin abisua eman ziolako.

Kurduen kontrako gerra egiteko eta Turkiako aferak gobernatzeko ikuspegi ezberdinak zeuzkaten agintarien artean ere izan ziren gudu zikinak 1990eko hamarkadan. BGNNews albistegia turkiarrak zabaltu duenez, armadako buru zen Dogan Güres bera hiltzen saiatu ziren kafean zianuroa jarrita. Beste militar batekin eragotzi omen zion kafe hura hartzea, bereziki garrantza omen zegoela eta.

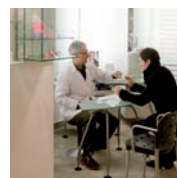
1992an Güresen aitortu zuen Turkia estatu militar bat zela. Emakumezko bat zen orduan lehen ministro, Tansu Ciller. 1994an armadatik erretiraturik, Cillerrek konbidatuta 1995ean diputatu bihurtu zen Dogan Güres.

BGNNewsen albistearen tituluan ipini bezala, Dogan Güres hil da berekin eramanez bere sekretuak. Zeina esatea baita, OTANen barruko estatu batekin egindako gerra zikinarekin. ■

ZINKUNEGI
OPTIKA

Hernani, 23 · 20004 Donostia · T. 943 420 624
info@zinkunegioptika.com
www.zinkunegioptika.com

Zerbitzua
Kalitatea
Garantia

